

Správa o výsledku kontroly dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom v príspevkových organizáciách Žilinského samosprávneho kraja

Kontrolná akcia bola vykonaná na základe Plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu SR (ďalej len „NKÚ SR“) na rok 2010.

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom Žilinského samosprávneho kraja pri správe, údržbe a výstavbe ciest II. a III. triedy.

Predmetom kontroly bolo:

- charakteristika a postavenie príspevkovej organizácie samosprávneho kraja,
- rozpočet príspevkovej organizácie samosprávneho kraja, jeho plnenie a čerpanie, účtovná závierka,
- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení príspevkovej organizácie samosprávneho kraja s verejnými prostriedkami, vrátane prostriedkov Európskej únie,
- podnikateľská činnosť príspevkovej organizácie samosprávneho kraja,
- nakladanie a hospodárenie s majetkom v správe príspevkovej organizácie samosprávneho kraja,
- charakteristika vnútorného kontrolného systému.

Kontrola bola vykonaná v Správe ciest Žilinského samosprávneho kraja, M. Rázusa 104, 010 01 Žilina, za kontrolované obdobie roka 2009.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Charakteristika a postavenie príspevkovej organizácie samosprávneho kraja

Správa ciest Žilinského samosprávneho kraja (ďalej len „SC ŽSK“) je samostatný právny subjekt – príspevková organizácia Žilinského samosprávneho kraja (ďalej len „ŽSK“) zriadená 01.11.2006. Účelom a predmetom činnosti SC ŽSK bola majetková správa a výkon údržby ciest II. a III. triedy, výkon údržby ciest I. triedy na základe zmluvy uzavretej so Slovenskou správou ciest (ďalej len „SSC“), zabezpečovanie výkonu činností vyplývajúcich zo zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Podľa zriaďovacej listiny SC ŽSK mohla nadobúdať aj vlastný majetok, čo bolo v rozpore so zákonom č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o majetku VÚC“), podľa ktorého správca nemôže nadobudnúť majetok do svojho vlastníctva. Majetok, ktorý správca nadobúda, je vlastníctvom vyššieho územného celku.

2. Rozpočet príspevkovej organizácie samosprávneho kraja, jeho plnenie a čerpanie, účtovná závierka

SC ŽSK hospodárila v roku 2009 s príspevkom od zriaďovateľa, ktorý bol k 31.12.2009 určený záväznými ukazovateľmi v sume 11 707 065,29 eur. Skutočné náklady SC ŽSK za hlavnú činnosť predstavovali k 31.12.2009 sumu 15 441 946,21 eur a skutočné výnosy boli v sume 14 967 578,13 eur, t. j. výsledok hospodárenia z hlavnej činnosti bola strata v sume 474 368,08 eur.

SC ŽSK v roku 2009 nezostavila rozpočet nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia, čím nedodrжала zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“), podľa ktorého príspevková organizácia hospodári podľa svojho rozpočtu nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia.

SC ŽSK nemala v roku 2009 zostavený vlastný odpisový plán na odpisovanie majetku, čím nepostupovala v súlade so zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“), podľa ktorého je účtovná jednotka povinná zostaviť si odpisový plán, na základe ktorého vykonáva odpisovanie majetku.

Poznámky ako súčasť účtovnej závierky za účtovné obdobie roku 2009 neobsahovali informáciu o zmene meny, v ktorej sa viedlo účtovníctvo, o prepočte porovnateľných peňažných údajov konverzným kurzom vrátane jeho hodnoty a opis a sumu významných nákladov vzniknutých v súvislosti so zavedením meny euro, informácie o sume peňažných príjmov a hodnote nepeňažných príjmov členov orgánov účtovnej jednotky v bežnom účtovnom období, čím SC ŽSK nepostupovala v súlade s Opatrením MF SR č. MF/25755/2007–31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto predkladania účtovnej závierky pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (ďalej len „opatrenie o náležitostiach účtovnej závierky“). Nedodržaním opatrenia o náležitostiach účtovnej závierky SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o účtovníctve, podľa ktorého je účtovná jednotka povinná príslušné opatrenie Ministerstva financií SR dodržiavať.

Niektoré údaje o rozpočte v poznámkach k účtovnej závierke boli nespoľahlivo kvantifikované, čím SC ŽSK nedodrжала opatrenie o náležitostiach účtovnej závierky, podľa ktorého sa poznámky zostavujú tak, aby informácie v nich uvedené boli užitočné, porovnateľné a spoľahlivé.

SC ŽSK tým zároveň nedodrжала zákon o účtovníctve, podľa ktorého informácie v účtovnej závierke musia byť pre používateľa užitočné a spoľahlivé. Na základe uvedeného možno konštatovať nesúlad niektorých údajov vykázaných SC ŽSK v poznámkach k účtovnej závierke s údajmi uvedenými v ostatných výkazoch účtovnej závierky za rok 2009.

3. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení príspevkovej organizácie samosprávneho kraja s verejnými prostriedkami, vrátane prostriedkov Európskej únie

NKÚ SR preveril spoľahlivosť a správnosť účtovných operácií na výberovej vzorke neinvestičných dodávateľských faktúr v počte 1 432 ks v celkovej sume 2 151 942,39 eur (22,42 % vzorka) a v stopercentnej populácii investičných dodávateľských faktúr v počte 65 ks v celkovej sume 1 866 206,00 eur.

Opravu cesty a opravu priepustu na ceste v celkovej sume 164 629,10 eur SC ŽSK hradila na základe transferu zo ŽSK z kapitálových výdavkov, aj napriek tomu, že uvedenými opravami bolo odstránené fyzické opotrebenie alebo poškodenie cestných stavieb za účelom ich uvedenia do predchádzajúceho alebo prevádzkyschopného stavu. Predmetnými opravami nedošlo k rekonštrukcii, resp. modernizácii ciest podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Uvedený bežný výdavok za vykonanie stavebných opráv v celkovej sume 164 629,10 eur SC ŽSK nesprávne zaúčtovala na účet 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku, čím nepostupovala v súlade s Opatrením MF SR č. MF/16786/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre

rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (ďalej len „postupy účtovania“). Súčasne bol uvedený bežný výdavok nesprávne rozpočtovo zatriedený na podpoložku 717003 – Prístavby, nadstavby, stavebné úpravy, čím SC ŽSK nepostupovala podľa Opatrenia MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších predpisov (ďalej len „rozpočtová klasifikácia“) a tým nedodržala zákon o rozpočtových pravidlách.

Nedodržanie postupov účtovania bolo zistené v ďalších 13 prípadoch v celkovej sume 18 635,09 eur, čím SC ŽSK nedodržala zákon o účtovníctve, podľa ktorého je účtovná jednotka povinná viesť účtovníctvo správne, t. j. podľa tohto zákona a ostatných osobitných predpisov. Vplyv na účtovné výkazy malo celkom osem prípadov nesprávneho účtovania v celkovej sume 165 116,22 eur.

Platnú rozpočtovú klasifikáciu SC ŽSK nedodržala v ďalších 16 prípadoch v celkovej sume 44 921,06 eur, čím nepostupovala v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého sa v rozpočte verejnej správy uplatňuje rozpočtová klasifikácia, podľa ktorej sa jednotne určujú a triedia príjmy a výdavky rozpočtu.

Nesprávnym uplatnením postupov účtovania neboli niektoré informácie v účtovnej závierke zostavenej k 31.12.2009 kvantifikované a vykázané spoľahlivo, t. j. nezodpovedali skutočnosti, čím SC ŽSK nedodržala zákon o účtovníctve, podľa ktorých je účtovná jednotka povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva.

SC ŽSK uhradila 187,52 eur za predplatné periodickej tlače, ktorá nesúvisela s plnením jej úloh, čím SC ŽSK použila verejné prostriedky v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého je štatutárny orgán subjektu verejnej správy povinný zabezpečiť, aby sa verejné prostriedky uvoľňovali iba v takej výške, aká zodpovedá rozsahu plnenia úloh zahrnutých v rozpočte subjektu verejnej správy. Uvedeným konaním SC ŽSK porušila finančnú disciplínu vo výške 187,52 eur podľa zákona o rozpočtových pravidlách, podľa ktorého je porušením finančnej disciplíny nehospodárne, neefektívne a neúčinné vynakladanie verejných prostriedkov.

Platby za poskytnuté právne služby v celkovej sume 1 088,95 eur boli uskutočnené bez priloženého rozpisu týchto služieb, čím boli tieto výdavky nepreukázateľné podľa zákona o účtovníctve, keďže obsah účtovných dokladov priamo ani nepriamo nedokazoval skutočnosť. Uskutočnením úhrad na základe vyššie uvedených nepreukázateľných účtovných dokladov v celkovej sume 1 088,95 eur nebolo účtovníctvo účtovnej jednotky preukázateľné podľa zákona o účtovníctve.

V súlade s odporúčaním medzinárodných kontrolných štandardov INTOSAI bola najvyššia možná miera odchýlky (nesprávnej evidencie), ktorú ešte užívatelia účtovných výkazov môžu akceptovať ako prijateľnú stanovená vo výške 2 % z hodnoty celkových nákladov (16 190 327,62 eur), ktoré najprímeranejšie zobrazujú rozsah finančných činností SC ŽSK. Na celkovej zistenej chybe sa podieľali nadhodnotenie a podhodnotenie zostatku niektorých účtov účtovných výkazov a tiež nadhodnotenie a podhodnotenie niektorých položiek finančných výkazov.

Tabuľka č. 1 – Hladina významnosti a celková zistená chyba

Náklady SC ŽSK v eur	Hladina významnosti v eur	Celková zistená chyba v eur
16 190 327,62	323 806,55	572 374,46

Z rozsahu celkovo zaznamenatej chyby v účtovných a finančných výkazoch SC ŽSK v sume 572 374,46 eur, ktoré boli nad stanovenou mierou významnosti bolo možné konštatovať, že účtovná závierka SC ŽSK k 31.12.2009 neposkytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré boli predmetom účtovníctva. Niektoré chyby boli tak významné, že spochybňujú spoľahlivosť finančných výkazov za rok 2009. Najväčší podiel na celkovej zistenej chybe vo finančných a účtovných výkazoch mali nezúčtovaný inventarizačný rozdiel na účte 031 – Pozemky (34,53 %, bližšie na s. 8) a použitie kapitálových výdavkov na bežné údržby ciest (28,76 %), keď bol dodržaný účel, na ktorý boli v rozpočte ŽSK schválené.

Kontrola dodržiavania zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o VO“) bola vykonaná na vzorke 14 zákaziek (27,45 %) v súhrnnej predpokladanej hodnote 2 556 661,00 eur (18 %).

V oznámeniach o vyhlásení verejnej súťaže pri nadlimitnej zákazke na obstaranie obalovaného cestného kameniva, ktoré SC ŽSK zaslala Úradu pre úradné publikácie Európskych spoločností (ďalej len „publikačný úrad“) a Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej len „ÚVO“), boli uvedené rozdielne množstvá obstarávaného asfaltového betónu pre jedno stredisko, čím SC ŽSK nedodržala zákon o VO, podľa ktorého oznámenie odoslané ÚVO nesmie obsahovať iné informácie ako tie, ktoré boli uvedené v oznámení odoslanom publikačnému úradu.

V prípade obstarávania na obalované cestné kamenivo SC ŽSK okrem najnižšej ceny predmetu zákazky hodnotila i vlastné prepravné náklady. Relatívna váha na hodnotenie ponúk však bola daná len cenou predmetu obstarávania, čím SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o VO, podľa ktorého verejný obstarávateľ určí každému z kritérií relatívnu váhu, ktorú možno vyjadriť určením intervalu s príslušným maximálnym rozpätím.

V súťažných podkladoch verejného obstarávania nadlimitnej zákazky – realizácia zimnej dispečersko-spravodajskej služby (ďalej len „DSS“) SC ŽSK uviedla inú lehotu platnosti vyjadrenia banky o finančnom a ekonomickom postavení uchádzača, ako bola zverejnená v oznámeniach o vyhlásení tohto verejného obstarávania v Úradnom vestníku EÚ a vo Vestníku pre verejné obstarávanie, čím nepostupovala v súlade so zákonom o VO, podľa ktorého ak sú podmienky účasti uvedené aj v súťažných podkladoch, nesmú byť v rozpore s oznámením o vyhlásení verejného obstarávania. Zároveň tým v tomto prípade SC ŽSK nedodržala princíp transparentnosti.

SC ŽSK menovala za predsedu komisie na vyhodnocovanie ponúk predložených vo verejnom obstarávaní na DSS svojho zamestnanca, ktorý overoval súlad súťažných podkladov s technickými požiadavkami SC ŽSK, no zároveň bol v ponuke jedného z uchádzačov uvedený ako osoba, ktorá mala realizovať predmet zákazky. Napriek tejto skutočnosti predseda výberovej komisie predložil čestné vyhlásenie, v ktorom uviedol, že on ani jemu blízka osoba nie je zamestnancom uchádzača a že nenastali skutočnosti, pre ktoré by nemohol byť členom komisie. Ako zamestnanec SC ŽSK a zároveň aj osoba, ktorá mala vykonávať predmet zákazky v mene uchádzača, predseda výberovej komisie nezaručoval dodržiavanie princípu rovnakého zaobchádzania v tomto verejnom obstarávaní, čím SC ŽSK nedodržala zákon o VO, podľa ktorého pri zadávaní zákaziek sa musí uplatňovať princíp rovnakého zaobchádzania a členom komisie nesmie byť osoba, ktorá je alebo v čase jedného roka pred vymenovaním za člena komisie bola zamestnancom uchádzača, zamestnancom záujmového združenia podnikateľov, ktorého je uchádzač členom. Podľa citovaného zákona člen komisie je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť verejnemu obstarávateľovi, že nastali skutočnosti, pre ktoré nemôže byť členom komisie vždy, keď takéto skutočnosti v priebehu verejného obstarávania nastanú.

SC ŽSK nezabezpečila, aby predseda komisie na vyhodnocovanie ponúk predložených vo verejnom obstarávaní na DSS postupoval v súlade so zákonom č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je zamestnanec pri výkone prác vo verejnom záujme povinný zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k rozporu záujmov, a zároveň nesmie poskytovať nepravdivé vyhlásenia súvisiace s vykonávaním práce vo verejnom záujme.

SC ŽSK v dvoch prípadoch podpísala s víťaznými uchádzačmi vo verejnom obstarávaní zmluvy, ktoré neboli v súlade s predloženými návrhmi zmlúv, resp. boli v rozpore s obchodnými podmienkami súťažných podkladov, čím SC ŽSK nedodržala zákon o VO, podľa ktorého uzavretá zmluva nesmie byť v rozpore so súťažnými podkladmi a s ponukou predloženou úspešným uchádzačom alebo uchádzačmi.

Pri verejnom obstarávaní podlimitnej zákazky – poskytnutie služieb vodičov pri zabezpečovaní zimnej údržby ciest SC ŽSK vylúčila dvoch prihlásených uchádzačov, ktorí nespĺnili všetky určené podmienky účasti. S tretím uchádzačom, ktorý rovnako nespĺnil všetky podmienky účasti, SC ŽSK podpísala zmluvu o dielo, čím konala v rozpore so zákonom o VO, podľa ktorého verejný obstarávateľ vylúči z verejného obstarávania uchádzača alebo záujemcu, ak nespĺnil podmienky účasti a pri zadávaní zákaziek sa musí uplatňovať princíp rovnakého zaobchádzania uchádzačov alebo záujemcov.

SC ŽSK v rokoch 2007 až 2009 priamo nečerpala žiadne finančné prostriedky z Európskej únie. Žiadateľom a konečným prijímateľom finančných prostriedkov z európskych fondov v oblasti cestnej infraštruktúry bol jej zriaďovateľ ŽSK.

4. Podnikateľská činnosť príspevkovej organizácie samosprávneho kraja

Podnikateľskú činnosť SC ŽSK vykonávala so súhlasom ŽSK na základe príslušných živnostenských oprávnení. Skutočné náklady na podnikateľskú činnosť SC ŽSK k 31.12.2009 boli v sume 748 381,41 eur a reálne dosiahnuté výnosy z nej boli v sume 1 069 324,98 eur. SC ŽSK tak za rok 2009 dosiahla po zdanení kladný hospodársky výsledok vo výške 320 943,57 eur, ktorý bol použitý na vysporiadanie straty vzniknutej z hlavnej činnosti. Napriek tejto skutočnosti výsledok hospodárenia SC ŽSK k 31.12.2009 predstavoval po zdanení za hlavnú a podnikateľskú činnosť spolu stratu v sume 153 424,51 eur.

5. Nakladanie a hospodárenie s majetkom v správe príspevkovej organizácie samosprávneho kraja

SC ŽSK k 01.01.2009 spravovala majetok v celkovej hodnote 145 321 643,81 eur. V priebehu roka 2009 hodnota spravovaného majetku stúpla o 1 141 357,38 eur. Podľa súvahy k 31.12.2009 majetok v správe SC ŽSK bol v celkovej účtovnej hodnote 146 463 001,19 eur.

Účtovná evidencia nehnuteľného majetku v správe SC ŽSK nebola totožná s operatívnou majetkovou evidenciou, pričom najväčšie rozdiely (197 700,08 eur v prospech operatívnej majetkovej evidencie) boli na majetkovom účte 031 – Pozemky (pod cestami II. a III. triedy). Tento stav bol spôsobený nedôslednou delimitáciou majetku medzi SSC a ŽSK. Z dôvodu rozdielnych delimitačných protokolov k majetku medzi SSC a ŽSK boli v účtovnej evidencii SC ŽSK na účte 021 – Stavby vedené budovy školiaceho zariadenia v okrese Liptovský Mikuláš v účtovnej hodnote 893 877,13 eur. Tento majetok však nebol v katastri nehnuteľností vedený ako vlastníctvo ŽSK. Vysporiadanie tohto majetku sa v kontrolovanom období neriešilo. Na troch listoch vlastníctva bol do dňa výkonu kontroly nesprávne uvedený vlastníak nehnuteľného majetku alebo jeho správca. V štyroch prípadoch

neboli k pozemkom pod stavbami, ktoré boli v majetku ŽSK a v správe SC ŽSK, založené listy vlastníctva, aj keď uvedené pozemky SC ŽSK užívala.

Nezapísaním vlastníckeho vzťahu k pozemkom pod stavbami v správe SC ŽSK a nevysporiadaním majetkových vzťahov k nehnuteľnému majetku, ktorý bol v účtovnej a majetkovej operatívnej evidencii, SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o majetku VÚC, podľa ktorého vyšší územný celok a správca sú povinní majetok vyššieho územného celku zveľaďovať, chrániť a zhodnocovať, najmä sú povinní tento majetok chrániť pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím, používať všetky právne prostriedky na jeho ochranu vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi.

Zároveň v týchto prípadoch SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého vlastníci a iné oprávnené osoby sú povinní dbať, aby všetky údaje katastra týkajúce sa nehnuteľností alebo vlastníka nehnuteľností, ako aj zmeny týchto údajov mohli byť v katastri riadne evidované, a ohlásiť každú zmenu správe katastra do 30 dní odo dňa vzniku, zmeny alebo zániku rozhodujúcej skutočnosti.

V operatívnej evidencii majetku SC ŽSK bol vedený nehnuteľný majetok, ktorého vlastníkom bol podľa výpisov z katastra nehnuteľností ŽSK a správcom SC ŽSK, avšak tento majetok nebol v účtovnej evidencii SC ŽSK a nebol ani ocenený, čím SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o majetku VÚC, podľa ktorého správca je povinný majetok vyššieho územného celku zveľaďovať, chrániť a zhodnocovať, najmä je povinný tento majetok viesť v účtovníctve podľa osobitného predpisu a zároveň nebol dodržaný zákon o účtovníctve, podľa ktorého účtovná jednotka je povinná oceňovať majetok a záväzky ku dňu ocenenia.

Tým, že účtovníctvo SC ŽSK neodrážalo fyzický stav spravovaného majetku, účtovná závierka SC ŽSK za rok 2009 neposkytovala verný a pravdivý obraz o stave majetku, čím SC ŽSK nedodržala zákon o účtovníctve, podľa ktorého účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

Evidenciu majetku v správe SC ŽSK komplikoval softvér integrujúci ekonomické úlohy v oblasti účtovníctva, výkazníctva a majetku, ktorý neumožňoval rekapitulovať históriu stavu majetku, zobrazoval len jeho aktuálny stav. Popis majetkovej položky mal obmedzený rozsah znakov, nepostačoval pre majetok v správe SC ŽSK.

Pozemky v celkovej hodnote 27 958,20 eur boli SC ŽSK zverené do správy na základe kúpnych zmlúv a nie na základe zmluvy o prevode správy, čím neboli dodržané Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom ŽSK zo dňa 20.04.2004 v znení neskorších dodatkov (ďalej len „zásady hospodárenia“), podľa ktorých ŽSK môže zveriť svoj majetok do správy rozpočtovej alebo príspevkovej organizácii, ktorú zriadil podľa osobitného predpisu, a to na základe zmluvy o prevode správy, ktorej neoddeliteľnou súčasťou musí byť Zápisnica o odovzdaní a prevzatí majetku. Zápisnice o odovzdaní a prevzatí majetku neboli súčasťou skontrolovaných kúpnych zmlúv.

Prevodom správy k predmetným pozemkom v rozpore so zásadami hospodárenia, nebol dodržaný zákon o majetku VÚC, podľa ktorého majetok vyššieho územného celku zverený do správy určí vyšší územný celok pri zriadení správcu v zriaďovacej listine. Vyšší územný celok môže za podmienok určených v zásadách hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku správcovi zveriť do správy ďalší majetok vyššieho územného celku alebo odňať správu majetku vyššieho územného celku.

Jedna nájomná zmluva uzavretá na dobu neurčitú bola podpísaná skôr ako bola odsúhlasená Zastupiteľstvom ŽSK. Dve nájomné zmluvy uzavreté na dobu neurčitú ešte

zrušenými správami a údržbami ciest, ale platné aj v roku 2009, neboli odsúhlasené Zastupiteľstvom ŽSK, čím neboli dodržané zásady hospodárenia, podľa ktorých zmluvu o nájme majetku ŽSK inej právnickej alebo fyzickej osobe môže uzatvoriť aj priamo správca, a to so súhlasom Zastupiteľstva ŽSK, ak sa jedná o nájom nehnuteľného majetku na dobu dlhšiu ako 5 rokov bez ohľadu na jeho hodnotu.

Kontrolou úhrad nájomného bolo zistené, že štyria nájomcovia neuhradili nájomné v určenom termíne, pričom ani v jednom prípade oneskorenej platby nájomného SC ŽSK nevyrubila týmto nájomcom úroky z omeškania podľa platných nájomných zmlúv, čím SC ŽSK nedodržala zákon o majetku VÚC.

Viacere inventúrne súpisy, reprezentujúce všetky závody SC ŽSK, neobsahovali všetky náležitosti podľa zákona o účtovníctve, ako napr. sídlo účtovnej jednotky, deň začatia a deň skončenia inventúry, meno, priezvisko a podpisový záznam hmotne zodpovednej osoby za príslušný druh majetku. V dvoch prípadoch boli k inventarizačnému zápisu priložené doklady na vykonanie dokladovej inventúry, no nebol vyhotovený inventúrny súpis, ktorý zabezpečuje preukázateľnosť účtovníctva.

V 10 prípadoch boli inventúrne súpisy alebo príslušné zostavy tvoriace podklad pre vykonanie inventarizácie preukázateľne vyhotovené po vypracovaní inventarizačného zápisu, tzn. že inventarizačný zápis bol vypracovaný pred zrealizovaním inventúry, čím SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o účtovníctve, podľa ktorého stav majetku, záväzkov, rozdielu majetku a záväzkov v inventúrnych súpisoch sa porovnáva so stavom majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov v účtovníctve a výsledky porovnania sa uvedú v inventarizačnom zápise. Predmetné inventúrne súpisy príslušných účtov v celkovej sume 6 494 835,01 eur neboli preukázateľné ako účtovné záznamy.

Inventarizačný zápis SC ŽSK neobsahoval výsledky vyplývajúce z porovnania skutočného stavu majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov so stavom účtovným, čím SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o účtovníctve.

Inventarizačný rozdiel na účte 031 – Pozemky v sume 197 700,08 eur, ktorý vznikol v dôsledku nesúladu medzi delimitáciou majetku zo SSC na ŽSK, SC ŽSK plánovala majetkovo vysporiadať až v budúcom období, a teda tento rozdiel nebol zaúčtovaný do účtovného obdobia, za ktoré sa inventarizáciou overoval stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov, čím SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom o účtovníctve, podľa ktorého inventarizačný rozdiel zaúčtuje účtovná jednotka do účtovného obdobia, za ktoré sa inventarizáciou overuje stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov.

V dôsledku toho účtovníctvo SC ŽSK za účtovné obdobie roka 2009 nebolo úplné podľa zákona o účtovníctve, keďže účtovníctvo účtovnej jednotky je úplné, ak účtovná jednotka zaúčtovala v účtovnom období v účtovných knihách všetky účtovné prípady.

Pohľadávky SC ŽSK boli upomínané a vymáhané od dlžníka písomnou formou. V prípade nezaplatenia po upomínaní sa pohľadávky postúpili na súdne alebo exekučné konanie. K 31.12.2009 prebiehalo v dvoch prípadoch exekučné konanie, v dvoch prípadoch súdne konanie a v jednom prípade konkurzné konanie.

Dlhodobé záväzky po lehote splatnosti SC ŽSK k 31.12.2009 nevykazovala. Ostatné záväzky boli evidované v lehote splatnosti so zostatkovou dobou splatnosti do 1 roka.

6. Charakteristika vnútorného kontrolného systému

Kontrolou vykonávania predbežnej finančnej kontroly bolo na výberovej vzorke 480 dodávateľských a investičných faktúr zistené, že niekoľko faktúr v celkovej sume 172 836,54 eur (t. j. 1,5 % z celkového objemu faktúr) bolo uhradených skôr ako boli overené

predbežnou finančnou kontrolou. Niektoré predbežné finančné kontroly boli vykonané bez uvedenia dátumu ich vykonania, resp. nebolo vyznačené, či na pripravované finančné operácie boli alebo neboli vyčlenené finančné prostriedky.

Predbežnou finančnou kontrolou nebola overená žiadna zo zmlúv uzatvorených na základe verejného obstarávania a rovnako ani žiadna zo skontrolovaných nájomných zmlúv, t. j. z právnych úkonov, na základe ktorých došlo k príjmu alebo k použitiu verejných prostriedkov.

Vo vyššie uvedených prípadoch SC ŽSK nepostupovala v súlade so zákonom č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého predbežnou finančnou kontrolou orgán verejnej správy overuje každú pripravovanú finančnú operáciu a finančné operácie nemožno vykonať alebo v nich pokračovať bez ich overenia predbežnou finančnou kontrolou a zároveň vykonanie predbežnej finančnej kontroly potvrdzujú zodpovedné osoby podpisom a uvedením dátumu jej vykonania na doklade súvisiacom s pripravovanou finančnou operáciou.

Spôľahlivosť a účinnosť vnútorného kontrolného systému v roku 2009 NKÚ SR hodnotil ako primeranú.

Zhrnutie

Kontrolou dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom v SC ŽSK bolo zistené nezostavenie rozpočtu nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia. SC ŽSK nemala zostavený vlastný odpisový plán na odpisovanie majetku. V poznámkach k účtovnej závierke za rok 2009 absentovali zmienka o zmene meny, v ktorej sa viedlo účtovníctvo, o prepočte analogických finančných položiek konverzným kurzom, vyčíslenie dôležitých nákladov vzniknutých zavedením meny euro a informácia o príjmoch a výhodách členov štatutárnych orgánov. Poznámky k účtovnej závierke obsahovali niektoré nespoľahlivo kvantifikované údaje, čím boli tieto informácie pre užívateľa účtovnej závierky nespoľahlivé.

SC ŽSK uhradila faktúry za poskytovanie právnych služieb, ktorých obsah nepreukazoval fakturovanú skutočnosť. Zistené bolo porušenie finančnej disciplíny v sume 187,52 eur nehospodárnym použitím verejných prostriedkov, keď SC ŽSK uhradila predplatené za periodickú tlač, ktorá nesúvisela s činnosťou SC ŽSK.

Kontrolou bežných a kapitálových výdavkov bolo zistené nesprávne uplatnenie platných postupov účtovania či rozpočtovej klasifikácie. SC ŽSK v dvoch prípadoch uhradila bežné opravy fyzického opotrebovania ciest z kapitálových výdavkov, aj keď charakter vykonaných prác nezodpovedal rekonštrukcii, resp. modernizácii. Z porovnania rozsahu celkovo zaznamenatej chyby v účtovných a finančných výkazoch s tolerovateľnou mierou nesprávnej evidencie vyplýva, že účtovná závierka SC ŽSK k 31.12.2009 neposkytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva.

Pri vyhlasovaní verejných súťaží SC ŽSK uvádzala rozdielne informácie týkajúce sa množstva obstarávaného tovaru, resp. podmienok účasti v oznámeniach o vyhlásení verejného obstarávania a v súťažných podkladoch. V prípade obstarávania dispečersko-spravodajskej služby bola za predsedu komisie na vyhodnotenie predložených ponúk vymenovaná osoba, ktorá mala podľa ponuky jedného z uchádzačov realizovať predmet zákazky. Splnenie podmienok účasti vo verejnej súťaži na poskytnutie služieb vodičov pri zabezpečovaní zimnej údržby nebolo posudzované u všetkých uchádzačov rovnako a z vyhodnocovania ponúk nebol vylúčený uchádzač, ktorý určené podmienky účasti nesplnil. V dvoch prípadoch SC ŽSK uzavrela zmluvy, ktoré neboli totožné s predloženými ponukami, resp. s obchodnými podmienkami určenými v súťažných podkladoch.

V účtovnej a operatívnej majetkovej evidencii nehnuteľného majetku boli zistené rozdiely. Tie boli spôsobené najmä nevysporiadanými vlastníckymi vzťahmi k pozemkom a budovám, ktoré SC ŽSK dostala do správy na základe nedôslednej delimitácie majetku medzi SSC a ŽSK. Viaceré pozemky neboli ocenené. Časť majetku, ktorý podľa výpisu z katastra nehnuteľností spravovala SC ŽSK, nebola vedená v účtovníctve príspevkovej organizácie. Niektoré pozemky pod stavbami v správe SC ŽSK neboli vôbec zapísané v katastri nehnuteľností. V prípade nájomných zmlúv SC ŽSK dostatočne nechránila svoje oprávnené záujmy, keďže oneskorené platby nájomného žiadnym spôsobom nesankcionovala.

Inventarizačný zápis SC ŽSK neobsahoval výsledky vyplývajúce z porovnania skutočného stavu majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov so stavom účtovným. Niektoré inventúrne súpisy neobsahovali všetky predpísané náležitosti a boli vyhotovené až po vypracovaní inventarizačného zápisu. Zistený inventarizačný rozdiel v prípade pozemkov nebol zúčtovaný do účtovného obdobia roka 2009.

Niekoľko finančných operácií bolo zrealizovaných pred ich overením predbežnou finančnou kontrolou, resp. na príslušných dokladoch chýbal dátum jej vykonania. Predbežnou finančnou kontrolou neboli overené ani zmluvy uzatvorené na základe verejného obstarávania. Napriek primeranej účinnosti vnútorného kontrolného systému a optimálnemu nastaveniu kontrolných postupov SC ŽSK výsledky kontroly NKÚ SR poukázali na viaceré nedostatky.

Odporúčania na riešenie zistených nedostatkov

NKÚ SR odporúča SC ŽSK:

- zabezpečiť prispôsobenie ekonomického softvéru aktuálnym požiadavkám a potrebám príspevkovej organizácie tak, aby bolo možné kedykoľvek počas účtovného obdobia, resp. i po jeho uplynutí spätne elektronickým spôsobom vygenerovať údaje z účtovníctva, z evidencie majetku a pod. za akúkoľvek časť požadovaného účtovného obdobia, a to tak pre účely prezerania, ako i tlače,
- personálne zabezpečiť oddelenie účtovania a správy majetku,
- doriešiť so ŽSK a SSC majetkové vysporiadanie nehnuteľností vystupujúcich ako problémové z hľadiska inventarizácie, účtovníctva a evidencie majetku,
- prehodnotiť možnosť zlúčenia vedenia účtovníctva za jednotlivé organizačné zložky.